

ALLAH'IN SEÇKİN YARATIĞI İNSANDIR

Değerli Müminler!

Bugünkü sohbetimizde Allah'ın en üstün yaratığı olan insandan söze-
deceğiz.

Kâinatı ve kâinatta olan her şeyi yaratan Allah Teâlâ'dır. Çünkü O'ndan başka yaratıcı yoktur. Allah Teâlâ'nın yaratıkları içerisinde en üstün olanı insandır. Kur'an-ı Kerim'de insanla ilgili olarak şöyle buyruluyor:

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ.

“Andolsun ki, biz insanı en güzel biçimde yarattık.”⁶¹⁷

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ
وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا.

“Biz gerçekten insanoğlunu şan ve şeref sahibi kıldık. Onları çeşitli nakil araçları ile karada ve denizde taşıdık, kendilerine güzel güzel rızıklar verdik; yine onları yaratıklarımızın bir çoğundan cidden üstün kıldık.”⁶¹⁸

617 Tîn, 95/4.

618 İsrâ, 17/70.

Birinci âyet-i kerime; insanın gerek fizik ve gerekse ruh yönünden en güzel bir biçimde yaratıldığını ifade etmektedir.

İkinci âyet-i kerime’de ise Allah Teâlâ’nın insanoğluna lutfettiği özelliklerden bir kısmı bildirilmekte ve diğer yaratıklar arasında özel yerine işaret edilmektedir.

İnsanın, diğer yaratıkların bir çoğundan üstün olması sebebiyledir ki Allah Teâlâ onu yeryüzünde O’nun iradesini temsil etme görevi ile görevlendirmiştir.⁶¹⁹ Yine bu sebebledir ki Allah Teâlâ evrende olan her şeyi onun için, ona hizmet için yaratmış ve emrine vermiştir. Nitekim Kur’an-ı Kerim’de şöyle buyurulmuştur:

الْمُتَرَوِّا أَنَّ اللّٰهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَاَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُّنِيرٍ.

“Görmediniz mi ki, Allah, göklerde ve yerde ne varsa hepsini sizin hizmetinize vermiş, gizli ve açık olarak nimetlerini üzerinize yaymıştır. Bununla beraber insanlar içinde kimi de var ki ne bir ilme, ne bir yol göstericiye, ne aydınlatıcı bir kitaba dayanmaksızın Allah hakkında mücadele ediyor.”⁶²⁰

Allah Teâlâ yaratıklarının bir çoğundan üstün kıldığı, başta akıl olmak üzere sayılamıyacak nimetler verdiği insanın, O’nun katında büyük bir değeri vardır. İnsandan başka var olan her şeyi O’na hizmet için yarattığı gibi insanı da kendisini tanımak ve yalnız O’na ibadet etmek için varetmiştir.

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ.

“Ben cinleri ve insanları ancak beni tanıyıp, bana kulluk etsinler diye yarattım.”⁶²¹ âyet-i kerimesi bu gerçeği ifade etmektedir.

Allah Teâlâ insanoğlunu, yanılmaması, O’ndan başkasına kulluk etme

619 Bakara, 2/30.

620 Lokmân, 31/20.

621 Zâriyât, 51/56.

gibi bir hataya düşmemesi ve yeryüzünde karışıklık çıkarmaması için, ilk insan Hz. Adem'den itibaren son Peygamber Hz. Muhammed Mustafa (s.a.s.)'ya gelinceye kadar kesin sayılarını ancak kendisinin bildiği pek çok peygamberi göndererek onu uyarmıştır.

Bu peygamberlerin insanlara tebliğ ettikleriyle hedeflenen hususlar; dini korumak, nefsi korumak, akli korumak, nesli korumak ve malı korumak olarak özetlenmektedir. Şimdi bunları kısaca açıklamaya çalışalım.

1. Dini Korumak

Bir müslümanın, sahip olduğu değerlerin başında gelen dinini korumasından daha doğal hiçbir şey yoktur.

Dini korumak demek, her şeyden önce dinin emir ve yasaklarını kişinin hayatına geçirmesi ve onları uygulaması demektir. Çünkü din ancak böyle korunur. Bir müslümanın sadece müslümanım demesi yeterli olmaz. Müslümanlığı kabul eden kimsenin dinî vecibelerini yerine getirmesi ve dinde yasaklanan hususlardan sakınması gerekir. İnsan ancak bu sayede dindar olduğunu anlar. Dinî yükümlülüklerini yerine getirmeyen insanın din duygusu zamanla zayıflar ve Allah korusun bir gün tamamen körelir. İnsan için bundan daha büyük bir kayıp düşünülemez.

2. Nefsi Korumak

Mümin, nefsinin her çeşit tehlikelerden korumakla yükümlüdür. Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyuruluyor:

وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ

“Kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın.”⁶²²

Ayet-i kerime'nin işaret buyurduğu tehlikelerin başında dikkatsizliğimiz yüzünden sağlığımızın bozulması gelir.

Kur'an-ı Kerim, uğradığımız her türlü rahatsızlığa kendimiz sebep olduğumuzu bildirir. Buna göre sağlığımızı bozan hastalıkların sebebinin de kendi dikkatsizliğimiz ve ihmalkârlığımızda aramızda gerekir.

622 Bakara, 2/195.

Dinimiz insan sağlığına büyük önem vermiş, sağlığı bozacak davranışlardan kaçınmamızı emretmiştir. O kadar ki, Ramazan ayında hastalara, oruçlarını yemelerine ve iyileştiklerinde onu kaza etmelerine izin vermiştir. Bunun gibi, gusul ve abdestte su kullanmanın sağlığa zarar vermesi halinde teyemmüm ile yetinilmesini tavsiye etmiştir. İnsan kendi sağlığı gibi, aile fertlerinin hatta toplumun sağlığından da sorumludur. Nitekim Peygamberimizin, herhangi bir yerde bulaşıcı bir hastalık çıktığı zaman orada bulunanların dışarı çık-mamasını, dışarda onların da oraya girmemelerini tavsiye etmesi, toplumun sağlığını koruma bakımından ne kadar önemlidir.⁶²³

Bir hadisi şerifte Peygamberimiz:

الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ

“Kuvvetli (sağlıklı) olan mümin, (sağlık kurallarına uymadığı için) zayıf ve güçsüz düşen müminden Allah katında daha hayırlı ve daha sevimidir.”⁶²⁴ buyurmuş ve sağlıklı olmanın önemine dikkatleri çekmiştir.

Sağlık nimeti, Allah’ın verdiği nimetlerin başında gelir. Sağlığı bozuk olan kimse, ne Allah’a karşı, ne ailesine karşı ve ne de topluma karşı görevlerini yerine getiremez. Bunun için Peygamberimiz sağlık nimetinin önemine işaret ederek şöyle buyuruyor:

نِعْمَتَانِ مَغْبُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ، الصِّحَّةُ وَالْفَرَاغُ

“İki nimet vardır ki, insanların çoğu onların kıymetini bilmez, aldanır. Onlar, sağlık ve boş vakit nimetidir.”⁶²⁵

Bir defasında Peygamberimiz mimbere çıktı, sonra ağladı ve şöyle buyurdu:

إِسْأَلُوا اللَّهَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فَإِنَّ أَحَدًا لَمْ يُعْطَ بَعْدَ الْيَقِينِ خَيْرًا مِنَ الْعَافِيَةِ

623 Müslim, “Selâm”, 32.

624 Müslim, “Kader”, 8.

625 Buhârî, “Rikak”, 1; Müslim, Tirmizî, “Zühd”, 1.

“Allah’tan af ve âfiyet dileyin. Çünkü imandan sonra hiçbir kişiye sağlıklı olmaktan daha hayırlı bir nimet verilmemiştir.”⁶²⁶

Evet, mümin, önce nefsinin hastalıklardan koruyacak, sonra da Allah’ın dilediği zamana kadar yaşamasını sağlayacaktır. Buna hayat hakkı diyoruz. Yaşama hakkı Allah’ın verdiği bir haktır. Bu hakkı koruma görevi de müminin görevidir. Mümin, yaşama hakkını o derece koruyacaktır ki, bu uğurda ölmesi halinde şehâdet mertebesine yükselir. Nitekim, Peygamberimiz:

وَمَنْ قُتِلَ دُونَ دَمِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ

“Kim ki hayatı uğrunda öldürülürse, şehittir.”⁶²⁷ buyurmuştur.

Yaşama hakkı dokunulmaz haklardandır. Başkasını haksız yere öldürmek nasıl en büyük günahlardan ise, kişinin kendi hayatına son vermesi, yani intihar etmesi de aynı şekilde en büyük günahlardandır. Nitekim Peygamberimiz:

Peygamberimizin bu konuda bir başka hadisi şerifi de şöyledir:

مَنْ تَرَدَّى مِنْ جَبَلٍ فَقَتَلَ نَفْسَهُ، فَهُوَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ، يَتَرَدَّى فِيهِ خَالِدًا مُخَلَّدًا فِيهَا أَبَدًا، وَمَنْ تَحَسَّى سَمًّا فَقَتَلَ نَفْسَهُ، فَسَمُّهُ فِي يَدِهِ، يَتَحَسَّاهُ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدًا مُخَلَّدًا فِيهَا أَبَدًا، وَمَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِحَدِيدَةٍ، فَحَدِيدَتُهُ فِي يَدِهِ، يَجَأُ بِهَا فِي بَطْنِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدًا مُخَلَّدًا فِيهَا أَبَدًا

“Her kim bir dağdan (yüksek bir yerden) kendisini aşağıya atıp öldürürse, cehennem ateşinde sonsuz ve devamlı olarak kendisini yüksekten bırakan (bir halde azap olunur), bir kimse de zehir içerek canına kıyarsa zehiri elinde içer bir halde sonsuz ve devamlı bir surette cehennem ateşinde (azap olunur.) Her kim de kendisini bir demir parçası ile öldürürse o da bıçağı elinde karnına vurarak sonsuz ve devamlı bir şekilde cehennemde azap olunacaktır.”⁶²⁸

626 Tirmizî, “Deavât”, 105.

627 Tirmizî, “Diyat”, 22.

628 Buhârî, “Tıb”, 56.

Hatta müçtehit İmamlardan Ebû Yusuf, kasden kendisini öldüren kim-
senin cenaze namazının kılınmayacağını söylemiştir.⁶²⁹

Bunun için mümin karşılaştığı olaylara, sıkıntı ve üzüntülere sabrede-
cek, bunları aşmak ve düştüğü bunalımdan kurtulmak için Allah'tan yar-
dım ve genişlik dileyecek; kurtuluşu, korumakla görevli olduğu canına
kıymada aramayacaktır. Görülüyor ki, mümin için intihar, düştüğü buna-
lımdan bir kurtuluş değil, aksine Allah'ın emrine karşı gelmekle kendisini
azaba atmaktadır.

3. Aklı Korumak

Akıl, insanı diğer yaratıklardan ayıran bir özelliktir. Allah Teâlâ'nın in-
sana verdiği bu özellik sayesinde insan diğer canlılara hükmetmekte, pek
çok icat ve keşiflerde bulunmaktadır. Bugünkü teknoloji aklın ürünüdür.
Kâinatı ve kâinattaki yaratılış inceliklerine bakarak, onu yaratana ulaşma
akıl ile mümkün olmaktadır. Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyruluyor:

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِي
تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ فَأَحْيَا
بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيَّاحِ وَالسَّحَابِ
الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ.

“Şüphesiz göklerin ve yerin yaratılmasında, gece ile gündüzün birbiri
peşinden gelmesinde, insanlara fayda veren şeylerle yüklü olarak denizde
yüzüp giden gemilerde, Allah'ın gökten indirip de ölü haldeki toprağı can-
landırıldığı suda, yeryüzünde her türlü canlıyı yaymasında, rüzgarları ve yer
ile gök arasında emre hazır bekleyen bulutları yönlendirmesinde akıllı olan
(düşünebilen) bir toplum için (Allah'ın varlığını ve birliğini isbatlayan)
pek çok deliller vardır.”⁶³⁰

Bu ve benzeri âyet-i kerime'lerde, Allah Teâlâ'nın insanoğluna verdiğini
bildirdiği nimetleri anlayacak ve bu nimetleri verene teşekkür edilmesinin
gerektiği yargısına varacak olan akıldır.

629 Şurunbilâli, *Merakıyü'l-Felâh*, s. 139 (Cenaze bahsi.)

630 Bakara, 2/164.

İmam Gazâlî, “İhyau ulûmi’-d-Din” adlı meşhur eserinde Hz. Aişe’den şu rivâyet-i naklediyor. Hz. Aişe Peygamberimize;

–Ey Allah’ın Resûlü, insanlar dünyada ne ile birbirine üstün olurlar? diye sordu.

Peygamberimiz:

–Akıl ile, buyurdu. Hz. Aişe:

–Ahirette ne ile birbirine üstün olurlar? diye sordu. Peygamberimiz:

–Yine akıl ile, buyurdu. Bunun üzerine Hz. Aişe;

–Amelleriyle mükafatlandırılmayacaklar mı? diye sordu. Peygamberimiz:

–Aişe! İnsanlar akıllarından fazla bir şey yapabilirler mi? Allah Teâlâ’nın onlara verdiği akıl oranında amel ederler. Sonra amellerine göre de mükafatlandırılırlar, buyurdu.⁶³¹

Evet değerli müminler, Allah Teâlâ akıldan daha değerli bir şey yaratmamıştır. Çünkü inanma hususunda dayanak akıldır. Ancak akılı olanlar, Allah’ı tanımakla ve O’nun emir ve yasakları ile yükümlüdürler. Aklını yitirenlerden ilâhi yükümlülük kalkar.

Bunun içindir ki İslâm, insana aklını koruma görevi vermiş ve akla zarar verecek davranışlardan sakınmasını öğütlemiştir. Akla en çok zarar veren uyuşturucu ve içki kullanmaktır.

İçki insanın aklını başından alır, insan sarhoş olunca aklî dengesi bozulur ve ne söylediğinin farkında olmaz.

Can ve mal kaybına sebep olan ve pek çok kimsenin sakat kalması sonucunu doğuran trafik kazalarının büyük kısmı alkollü araç kullanmaktan meydana gelir.

Uyuşturucu da içki gibidir. Hatta içkiden de daha zararlıdır. Uyuşturucu bağımlısı aklını da sağlığını da kaybeder. Uyuşturucu bir zehirdir. Onu bir defa kullanan kimse artık ondan kendisini kurtaramaz ve ölüme mahkum olur. Televizyon ekranlarına yansıyan uyuşturucu bağımlılarının acıklı halleri dayanılır gibi değildir. Bunun için dinimiz uyuşturucu kullanmayı da içki içmeyi de haram kılmıştır.

631 Gazâlî, *İhya’u Ulûmi’-d-Din*, I, 84.

4. Nesli Korumak

Nesli korumak ve devam ettirmek nikah ile evlenmek ve aile yuvası kurmakla mümkündür. Evlenme olmazsa soyun devamı nasıl sağlanacak? Evlenmemek demek soya bir yerde dur demektir. Bu ise doğru değildir. Peygamberimiz şöyle buyuruyor:

أَرْبَعٌ مِنْ سُنَنِ الْمُرْسَلِينَ الْحَيَاءُ وَالتَّعَطُّ وَالسَّوَاكُ وَالنِّكَاحُ

“Dört şey vardır ki bunlar, bütün peygamberlerin sünnetidir: Haya (utanmak), güzel koku sürünme, misvak kullanma ve evlenme.”⁶³² Bu hadisi şerife göre, Peygamberimiz de dahil olmak üzere bütün peygamberler evlenmişler ve örnek aileler kurmuşlardır. Peygamberimiz sadece evlenmemiş, bizim de evlenmemizi tavsiye etmiştir. Şöyle buyurmuştur:

يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ مَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمُ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ فَإِنَّهُ أَغْضُ لِلْبَصْرِ وَأَحْصَنُ لِلْفَرْجِ

“Gençler, içinizden evlenmeye gücü yeten evlensin. Zira evlenmek, gözleri haramdan daha çok korur, zinadan daha çok muhafaza eder...”⁶³³

وَتَزَوَّجُوا فَإِنِّي مُكَاثِرٌ بِكُمْ الْأُمَّمَ

“Evleniniz, çoğalınız, çünkü ben sizin çokluğunuzla diğer ümmetlere karşı kıvanç duyacağım.”⁶³⁴

Peygamberimiz bu tavsiyeyi yaparken bir kimsenin kalkıp evlenmemede fazilet araması doğru olur mu? Hatta Hz. Aişe’yi ziyaret eden bazı kimseler Peygamberimizin ibadet ve adetleri hakkında bilgi aldıktan sonra, içlerinden biri, geceleri hiç uyumadan namaz kılacağını, bir diğeri de ara vermeden yılboyu oruç tutacağını, üçüncüsü de evlenmeyeceğini ifade ettiler. Tam bu sırada gelen Peygamberimiz:

632 Tirmizî, “Nikâh”, 1.

633 Buhârî, “Savm”, 10; Müslim, “Nikâh”, 1.

634 İbn Mâce, “Nikâh”, 1.

أَنْتُمْ الَّذِينَ قُلْتُمْ كَذًا وَكَذًا أَمَا وَاللَّهِ إِنِّي لَأَخْشَاكُمْ لِلَّهِ وَأَتَقَاكُمْ لَهُ، لَكِنِّي
أَصُومُ وَأُفْطِرُ، وَأُصَلِّي وَأَرْقُدُ وَأَتَزَوَّجُ النِّسَاءَ، فَمَنْ رَغِبَ عَن سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي

“Siz şöyle şöyle söyleyen kimselersiniz değil mi; fakat şunu iyi biliniz ki, ben sizin Allah’tan en çok korkanınız ve günahlardan korunmanız. Bununla beraber ben (Ramazan ayı dışında) bazan oruç tutarım, bazı günlerde tutmam, gece kalkar namaz kılarım ve uyurum da. Kadınlarla da evlenir yuva kurarım. (İşte benim sünnetim, âdetim budur.) Her kim bu sünnetime uymaz da ondan yüz çevirirse benden değildir.”⁶³⁵ buyurdu.

Evlenmekle insan çoluk çocuk sahibi olur. Onları büyütme, yetiştirme ve toplumun hizmetine sunmak insan için maddi olduğu kadar da manevî bir kazançtır. Nitekim Peygamberimiz:

مَنْ عَالَ ثَلَاثَ بَنَاتٍ فَأَدَّبَهُنَّ وَزَوَّجَهُنَّ وَأَحْسَنَ إِلَيْهِنَّ فَلَهُ الْجَنَّةُ

“Kim ki üç tane kız çocuğu yetiştirir, güzel terbiye eder ve onlara iyilikte bulunursa onun için cennet vardır.”⁶³⁶ buyurmuştur. Ne güzel kazanç, hem soyun devamına katkıda bulunmuş, hem de cenneti hak etmiş olur.

Hız. Aişe anlatıyor: Yanında iki kız çocuğu olan bir kadın evime geldi ve benden yiyecek bir şey istedi. (Ne yazık ki) bende tek bir hurmadan başka bir şey yoktu. Kadına verdiğim bu hurmayı, kadın iki kız çocuğuna bölüştürdü ve kendi ağzına bir şey koymadı. Sonra da kalktı gitti. Peygamberimiz gelince bunu kendisine anlattım. Peygamberimiz;

مَنْ ابْتُلِيَ مِنَ الْبَنَاتِ بِشَيْءٍ فَأَحْسَنَ إِلَيْهِنَّ كُنَّ لَهُ سِتْرًا مِنَ النَّارِ

“Kimin kız çocukları olur ve onları geçindirmekte sabır ve tahammül gösterirse, onlar onun için cehenneme siper olurlar.” buyurdu.⁶³⁷

Bu rivâyetler gösteriyor ki, anne ve baba doğrudukları çocuklarını büyütürken ve yetiştirirken katlanacakları zahmet ve sıkıntıları karşılıksız

635 Buhârî, “Nikâh” 1; Müslim, “Nikâh”, 1.

636 Ebû Dâvud, “Edeb”, 130.

637 Buhârî, “Edeb”, 18; Müslim, “Birr”, 46.

kalmayacak, yüce yaratıcı bunun karşılığında onları cennetine koymak sûretiyle mükafatlandıracaktır.

5. Malı Korumak

Bütün Peygamberlerin insanlara tebliğ ettikleri ile hedefledikleri hususların beşincisi de malı korumaktır.

Mal da can gibi dokunulmazdır. Bir kimsenin canına kıymak nasıl haram ise haksız yere malını elinden almak da aynı şekilde haramdır. Peygamberimiz veda hutbesinde şöyle buyurmuştur.

فَإِنَّ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ حَرَامٌ عَلَيْكُمْ كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا فِي شَهْرِكُمْ هَذَا
فِي بَلَدِكُمْ هَذَا

“Ey insanlar, bu günleriniz nasıl mukaddes bir gün ise, bu aylarınız nasıl mukaddes bir ay ise, bu şehriniz (Mekke) nasıl mübarek bir şehir ise; canlarınız, mallarınız ve ırzlarınız da öyle mukaddestir, her türlü saldırıdan korunmuştur.”⁶³⁸

İnsan için canı korumak nasıl bir görev ise malı korumak da aynı şekilde görevdir. Malı koruma uğrunda haksız yere öldürülen kimsenin şehit olacağını Peygamberimiz bildirmiştir.⁶³⁹

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ
يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ إِنْ جَاءَ رَجُلٌ يُرِيدُ أَخْذَ مَالِي قَالَ فَلَا تُعْطِهِ مَالَكَ. قَالَ
أَرَأَيْتَ إِنْ قَاتَلَنِي قَالَ قَاتِلْهُ. قَالَ أَرَأَيْتَ إِنْ قَاتَلَنِي قَالَ فَأَنْتَ شَهِيدٌ. قَالَ
أَرَأَيْتَ إِنْ قَتَلْتَهُ قَالَ هُوَ فِي النَّارِ

Ebû Hureyre (ra.) anlatıyor: Peygamberimize bir adam geldi ve:

638 Müslim, “Hac”, 19; *Sahih-i Buhâri Muhtasarı Tecrid-i Sarih Tercemesi*, c. 10, s.397.

639 Buhârî, “Mezalim”, 33; Müslim, “İman”, 62; Tirmizî, “Diyât”, 22.

–Ey Allah'ın Resülü, bir kimse gelip malımı almak isterse ne buyurursun? diye sordu. Peygamberimiz:

–Ona malını verme, buyurdu. Adam:

–Benimle kavga ederse? dedi. Peygamberimiz:

–Sen de onunla kavga et, buyurdu. Adam:

–Ya beni öldürürse? dedi. Peygamberimiz:

–Şehit olursun, buyurdu. Adam:

–Ya ben onu öldürürsem? dedi. Peygamberimiz:

–O cehenneme gider, buyurdu.⁶⁴⁰

Malı korumak sadece bu değildir. İnsan dünyada yaptığı her şeyin hesabını verirken malını nereden kazanıp nereye harcadığından da sorgulanacaktır. Bunun için müslüman önce kazancının meşrû olmasına dikkat edecek, sonra da onu, hesabını kolaylıkla vereceği şekilde harcayacaktır.

Allah'ın insana verdiği mal ile ilgili en çok gözönünde bulundurulacak husus, onu boşa harcamamak, israf etmemektir. Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyuruluyor:

كُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ

“Yiyin, için, fakat israf etmeyin. Çünkü Allah israf edenleri sevmez.”⁶⁴¹

Bir başka âyet-i kerime'de ise:

وَأْتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا. إِنَّ الْمُبَذِّرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا.

“Akrabaya, yoksula ve yolda kalmışa hakkını ver. Bununla beraber malını saçıp savurma. Çünkü malını saçıp savuranlar, şeytanların kardeşleridir. Şeytan ise Rabbine karşı çok nankördür.”⁶⁴² buyurulmuştur.

640 Müslim, “İman”, 62.

641 A'râf, 7/31.

642 İsrâ, 17/26-27.

Peygamberimiz de şöyle buyurmuştur:

إِنَّ اللَّهَ كَرِهَ لَكُمْ ثَلَاثًا قِيلَ وَقَالَ وَإِضَاعَةَ الْمَالِ وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ

“Allah Teâlâ üç şeyi sizin hakkınızda çirkin gördü. Dedi-kodu, faydası olmayan bir şekilde malı harcamak (israf etmek), çok soru sormak.”⁶⁴³

İhtiyaç olmadan malı harcamak, yani israf etmek ferdlar için olduğu kadar toplumlar için de tehlikeli sonuçlar doğurur. Malın israf edilmesi, meşrû olmayan yerlere harcanması, mal sahibi için ne kadar zararlı ise toplum için de o kadar zararlıdır. Ferdlerin kazanması ve kazandıklarını tasarruf etmeleri toplumu ne kadar desteklerse, onu israf etmek de o kadar za'fa uğratar. Böyle, kazancını israf edenler, gereksiz yere harcayanlar, dinin, vatanın ve milletin hayrına harcama zamanı geldiğinde harcayacak bir şeyi bulamaz, pişman olur, üzülürler.

Burada iki aşırılık var. İki de makbul değildir. Birisi cimrilik, diğeri de savurganlıktır. Bunların ikisi de zararlıdır. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de:

وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا

مَحْسُورًا.

“Eli sıkı olma; büsbütün eli açık da olma. Sonra kınanır, (kaybettiklerinin) hasretini çekersin.”⁶⁴⁴ buyurulmuştur.

İşte değerli müminler, bütün peygamberlerin insanlara Allah tarafından getirip duyurdukları emir ve yasaklar bu beş şeyi; dini, nefsi, akli, nesli ve malı korumak içindir. Çünkü Allah, alemlerden müstağnidir, hiçbir şeye ihtiyacı yoktur. Muhtaç olan insandır. İnsanın dünyada sağlıklı ve mutlu bir şekilde yaşaması; kendisine, ailesine, topluma ve hatta insanlığa yararlı hizmetlerde bulunması ve bu sayede âhirette ebedi mutluluğu kazanması için Allah Teâlâ onu yeryüzünde yalnız bırakmamış ve gönderdiği elçilerle ona yardım etmiştir.

Ne mutlu, Allah'ı tanıyan ve O'nun gönderdiği elçilere uyanlara.

643 Buhârî, “Zekât”, 52; Müslim, “Akdiye”, 5.

644 İsrâ, 17/29.